

ΚΡΕΜΑΣΤΙΩΤΙΚΑ Νέα

ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΡΕΜΑΣΤΙΩΤΩΝ ΛΑΚΩΝΙΑΣ "Ο ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ"

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2018 - ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 65

ΤΑ ΝΕΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΑΣ

Ένας ήπιος χειμώνας ήταν γενικά για όλη την Ελλάδα ο φετινός. Έτσι και η Κρεμαστή δεν είχε σοβαρά προβλήματα από χιόνια, όπως άλλες χρονιές. Οι βροχές δεν ήταν πολλές, με αποτέλεσμα η γη να μην δώσει τα πολυαναμενόμενα αγαθά της, χόρτα και μανιτάρια.

Παρόντες οι φύλακες, συνεπείς στο έργο τους σε μια ερημωμένη Κρεμαστή. Οι μόνιμοι κάτοικοι όλοι και λιγοστεύουν, προτιμώντας τη μετακίνησή τους σε τόπους πιο ζεστούς.

Την περίοδο των εορτών των Χριστουγέννων, λίγοι ήταν οι επισκέπτες από την Αθήνα. Παραμονές Χριστουγέννων και Πρωτοχρονιάς, ομάδα παιδιών χωριανών, μαζί με μέλη του ΔΣ του Συλλόγου «Ο ΕΛΑΤΟΣ», έψαλαν τα κάλαντα, σπάζοντας τη σιωπή του χειμώνα με τις φωνές τους. Την παραμονή της Πρωτοχρονιάς, προσέφεραν βασιλόπιτες στους λιγοστούς κατοίκους, δωρεά του τοπικού Συλλόγου.

Ανήμερα των Φώτων, μετά την Απόλυτη της Θείας Λειτουργίας, ο Σύλλογος Κρεμαστιώτων «Ο ΕΛΑΤΟΣ» έκοψε την πρωτοχρονιάτικη βασιλόπιτα. Αυτό έδωσε την ευκαιρία σε αρκετούς πατριώτες των γύρω χωριών να ανέβουν για λίγο στο χωριό.

Στην Αθήνα, δεν έγινε η καθιερωμένη μεσημβρινή συγκέντρωση για την κοπή της βασιλόπιτας από το Σύλλογο Κρεμαστιώτων «Ο ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ». Αντ' αυτού, επελέγη η διοργάνωση στις 03/02/2018 μιας βραδινής συνεστίασης, που συνδύασε την κοπή της βασιλόπιτας με την αποκριάτικη χορευτερίδα, στην κοσμική ταβέρνα «Άγγελος» στο Χαϊδάρι. Παρέστησαν αρκετοί Κρεμαστιώτες, κάτοικοι Αθηνών, αλλά και πολλοί φίλοι τους, όπως ο Κώστας Μπατσάκης, από το Σύλλογο Αγιοδημητριωτών Αττικής και ο

Γεώργιος Ντόβιος, διευθυντής της Σχολής Βιζαντινής και Παραδοσιακής Μουσικής Εν Ωδαίς και αντιπρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Βύρωνα, ο οποίος τραγούδησε και δύο Μικρασιάτικα τραγούδια. Η βασιλόπιτα προσεφέρθη, όπως κάθε χρόνο, από το Θεόδωρο Παυλάκη, πρόεδρο του Συλλόγου Κρεμαστιώτων «Ο ΕΛΑΤΟΣ», ο οποίος ταξίδεψε για να παραστεί στην εκδήλωση. Παρών και ο πρόεδρος της ΤΚ Κρεμαστής, Αλέξανδρος Πριφτάκης. Κατά τη διάρκεια της βραδιάς, έγινε κλήρωση με αντικείμενο οικιακές συσκευές που αγοράσθησαν από το Σύλλογο, καθώς και αντιολισθητικές αλυσίδες χιονιού που προσέφερε ο Χρήστος Καλκάνης.

Καλό θα είναι η πρωινή εκδήλωση να συνεχίσει να γίνεται όπως παλιότερα, γιατί η παρου-

σία παιδιών, που είναι το ζητούμενο δεν είναι εφικτή κατά τις βραδινές ώρες. Επιπροσθέτως, οι ηλικιωμένοι συμπατριώτες δεν δύνανται να μετακινούνται το βράδυ.

Αμέσως μετά τις Γιορτές, οι

δύο σύλλογοι του Εξωτερικού εξέδωσαν το Ημερολόγιο 2018 με τίτλο «Κρεμαστιώτικες Στιγμές». Περιλαμβάνει πολλές καλαίσθητες φωτογραφίες με σκηνές από τη ζωή στο χωριό καθ' όλη τη διάρκεια του έτους.

Λίγο πριν τις Γιορτές, το Εξέλγη νέος Δήμαρχος Ευρώτα, ο δημοτικός σύμβουλος Δήμος Βέρδος, εις αντικατάσταση του παραπιθέντος Γιάννη Γρυπιώτη. Καλή Επιτυχία στο νέο Δήμαρχο!

Συνέχεια στην σελίδα 2

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου Κρεμαστιώτων Αθηνών «Ο ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ» απεφάσισε τη διεξαγωγή αρχαιρεσιών για την εκλογή νέων μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και Ελεγκτικής Επιτροπής το Σεπτέμβριο 2018. Η ακριβής ημερομηνία, η ώρα και ο τόπος διεξαγωγής των αρχαιρεσιών θα ανακοινωθούν με νεότερη ανακοίνωση.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου επιθυμούν να ενημερώσουν τα μέλη του Συλλόγου ότι τα περισσότερα από τα μέλη του ΔΣ δεν προτίθενται να θέσουν εκ νέου υποψηφίοτητα για την ανάληψη αξιωμάτων.

Τα περισσότερα μέλη έχουν υπηρετήσει για περισσότερες από δύο θητείες το Σύλλογο, καταβάλλοντας αρκετό κόπο και χρόνο. Επιπλέον, η μικρή ηλικία των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου συνεπάγεται και έντονη επαγγελματική, οικογενειακή και κοινωνική δραστηριοποίηση.

Εξάλλου, η ιστορική πορεία του Συλλόγου δεικνύει ότι η αποχώρηση από τα αξιώματα του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου συνεπάγεται μια διαφορετικού είδους διακονία, με τη συμπαράσταση στο έργο των εκλεγμένων διά της συμμετοχής στις εκδηλώσεις που οργανώνουν, τις δημοσιεύσεις στην εφημερίδα, την παροχή οδηγιών και συμβουλών. Ήδη, οι σύμβουλοι Ν. Παρδάλης και Ν. Καλκάνης έχουν εκφράσει την επιθυμία τους να επικουρούν το Σύλλογο, ο πρώτος ως εκπρόσωπος του Κληροδοτήματος NICK PAPPAS στην Ελλάδα και ο δεύτερος ως υπεύθυνος για την έκδοση της εφημερίδος. Καλούνται, λοιπόν, τα μέλη του Συλλόγου να συλλογισθούν περί της ανακοίνωσης υποψηφιότητάς τους στις προσεχείς αρχαιρεσίες.

Ο Σύλλογος Κρεμαστιώτων Αθηνών Ο ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ ιδρύθηκε το 1976, έχει διανύσει μια πορεία 42 ετών προσφοράς προς την Κρεμαστή και τους Κρεμαστιώτες και δεν επιτρέπεται να διαλυθεί λόγω απροθυμίας ανάληψης των αξιωμάτων των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου.

Η εναλλαγή των μελών στα αξιώματα του Συλλόγου συντελεί στην προσαρμογή του Συλλόγου στις νέες συνθήκες και στη διεύρυνση της δράσης του.

Τα μέλη του ΔΣ

Ο Εκπρόσωπος της Τοπικής Κοινότητας Κρεμαστής στο Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Ευρώτα και Αλέξανδρος Πριφτάκης, ο Σύλλογος Κρεμαστιώτων Αθηνών «Ο ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ», ο σύλλογος Κρεμαστιώτων «Ο ΕΛΑΤΟΣ» και η Συντακτική Επιτροπή της Εφημερίδος ΤΑ ΚΡΕΜΑΣΤΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ απευθύνει τον αναστάσιμο χαιρετισμό

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ

στους αναγνώστες της εφημερίδος και τους απανταχού Κρεμαστιώτες και εύχονται Καλή Αντάμωση σύντομα στην πανέμορφη Κρεμαστή.

ΚΡΕΜΑΣΤΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ
Έκδοση του Συλλόγου
Κρεμαστιώτων "Ο Πατριώτης"

Επιμέλεια σύνταξης:
ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΔΟΥΝΙΑ

«Πηγή Φωτογραφιών»
 Αρχείο Μιχαήλ Δούνια

Γράμματα στέλνονται στις
 ηλεκτρονικές διευθύνσεις:
 pap.marizza@hotmail.com
 nikosfix@gmail.com

Κείμενα προς δημοσίευση
στέλνονται στον κ. ΝΙΚ. ΔΟΥΝΙΑ
Ηρακλείου 78-ΤΚ 12243
ΑΙΓΑΛΕΟ - ΑΘΗΝΑΙ

Τηλέφωνα επικοινωνίας:

Αντώνιος Ταμβάκος
 6946310310
 Λένα Τραπεζόντα
 6973796145
 Νικόλαος Καλκάνης
 6946537400
 Ιωάννης Παπαμιχαλόπουλος
 6982549549
 Νίκος Παρδάλης
 6977772848
 Μαρία Νιάρου
 6988590476
 Στέλλα Παρδάλη
 6942663727
 Μαρία Παπακωνσταντίνου
 6978149601
 Νίκος Δημ. Παρδάλης
 6977985556
 Ειρήνη Λαγομιτζή
 6946887217

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ
ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ CDI Α.Ε.
 Κουρτίδου 153, Αθήνα
 Τηλ. 210 2533252, www.cdi.gr

Ο υπογράφων αρθρογράφος
 φέρει την ευθύνη για το
 περιεχόμενο του άρθρου του.
 Ετήσια Συνδρομή: 20,00€

Απόκριες 1978, Το πούλμαν έτοιμο να επιστρέψει στην Αθήνα.

Συνέχεια από την σελίδα 1

Τα κρούσματα των διαρρήξεων κατά τη διάρκεια του χειμώνα προκαλούν πολλούς προβληματισμούς. Συμμορίες χτυπούν σε όλη την περιοχή, προκαλώντας περισσότερο ζημιές σε πόρτες, παράθυρα, έπιπλα και ηλεκτρικές συσκευές, ανησυχία και έντονο συναίσθημα ανασφάλειας, παρά μεγάλη οικονομική ζημιά. Ευτυχώς, μέχρι σήμερα, δεν έχουν καταγραφεί κρούσματα βίας. Ας ελπίσουμε ότι οι συλλήψεις που ανακοινώθηκαν από την Ελληνική Αστυνομία θα περιορίσουν στο μέλλον τα λυπηρά αυτά φαινόμενα.

Το πρώιμο Πάσχα έφερε κοντά τις γιορτές των Χριστου-

γέννων και της Πρωτοχρονιάς με τις Απόκριες, την Καθαρά Δευτέρα και τη Μεγάλη Σαρακοστή. Το τριήμερο της Καθαράς Δευτέρας, πολλοί Κρεμαστιώτες επισκέφθηκαν το χωριό. Το Σάββατο 17 Φεβρουαρίου έλαβε χώρα και η χοροεπερίδα του Συλλόγου Κρεμαστιώτων «Ο ΕΛΑΤΟΣ». Πολλοί των κατοίκων των γύρω χωριών και των επισκεπτών αντήλασαν ευχές, συνέφαγαν, χόρεψαν και διασκέδασαν μέχρι τις πρώτες πρωινές ώρες.

Ο ανοιξιάτικος καιρός ευνοεί ιδιαίτερα τις επισκέψεις των συγχωριανών. Μάλιστα, το κλάδεμα των αμπελιών ξεκίνησε πιο νωρίς φέτος.

Η φύση μοιάζει να μας έχει απλώσει ένα χαλί για να μάς υποδεχθεί!

Περαίνοντας, θα ήθελα να αναφερθώ σε κάποιες πράξεις αλτρουισμού. Κατ' αρχάς, η Διαχειριστική Επιτροπή του Κληροδοτήματος NICK PAPPAS προέβη σε δωρεά ενός σημαντικού χρηματικού ποσού προς το Γηροκομείο Μολάων. Η κίνηση αυτή προκάλεσε συγκίνηση στον Παναγιώτατο Μητροπολίτη Μονεμβασίας και Ευστάθιο, ο οποίος κατά την κοπή της Βασιλόπιτας του Ιδρύματος στις 14 Ιανουαρίου ευχαρίστησε δημοσίως τους Συλλόγους των Κρεμαστιώτων για την προσφορά τους. Στη συνέχεια, στις 28 Ιανουαρίου,

η Ομοσπονδία Λακωνικών Συλλόγων, κατόπιν απόφασης του ΔΣ της, στο οποίο μετέχει και ο Παντελής Παπαμιχαλόπουλος, διοργάνωσε στο Μόντρεαλ εκδήλωση σε αίθουσα που παρεχωρήθη δωρεάν από τους Λάκωνες ιδιοκτήτες της κατά την οποία συγκεντρώθηκαν χρήματα για την στήριξη των Νοσοκομείων Μολάων και Σπάρτης. Τέλος, στις αρχές Μαρτίου, ο συγχωριανός νοσηλευτής στο ΓΝ Μολάων, Κώστας Δρίβας κατάφερε, παρέχοντας τις Πρώτες Βοήθειες, να σώσει ένα μεσήλικο άνδρα που είχε υποστεί ανακοπή ενώ βρισκόταν στο χωράφι του. Συγχαρητήρια!

Παν. Στρατάκου-Δούνια

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

- **Στις 15 Φεβρουαρίου 2018** γεννήθηκε στην Αθήνα ο γιος του Νίκου Παντ. Κυρανάκη και της Αικατερίνης Κωστάκη, κόρης της Ελένης Κοσμά. Να τους ζήσει!!!

ΓΑΜΟΙ

- **Στις 16/03/2018** τελέσθηκε στο Δημαρχείο Κηφισιάς ο πολιτικός γάμος του Σπύρου Πατσούρη και της Τζορτζάνας Μυστακίδη, θυγατέρας της Μαργαρίτας Αναστ. Παρδάλη. Βίον Ανθόσπαρτον!!!

ΘΑΝΑΤΟΙ

- **Στις 16 Δεκεμβρίου 2017** απεβίωσε στην Αθήνα, όπου και ετάφη, η Παναγιώτα, χήρα Μελίδου, το γένος Γκλιάτη, σε ηλικία 88 περίπου ετών.
- **Στις 18 Δεκεμβρίου 2017** απεβίωσε στην Αθήνα, όπου και ετάφη, ο Παντελής Χρήστου Ζώταλης σε ηλικία

84 περίπου ετών.

- **Στις 13 Φεβρουαρίου 2018** απεβίωσε ο Ιωάννης Παρδάλης σε ηλικία 80 ετών.
- **Στις 19 Φεβρουαρίου 2018** απεβίωσε στην Απιδιά Λακωνίας, όπου και ετάφη, η Αναστασία, χήρα Κωνσταντίνου Σοφού, σε ηλικία 92 ετών.
- **Στις 15 Μαρτίου 2018** σκοτώθηκε σε δυστύχημα στην επαρχιακή οδό Ποιλιθρων-Λεωνιδέου ο γιος της Μαρίας Κοσμά και εγγονός του Θεόδωρου (Τέρη) και της Κατερίνας (Τέραινα) Κοσμά σε ηλικία 38 ετών. Το 2010 είχε αποβιώσει με τον ίδιο τρόπο ο αδελφός του σε ηλικία 33 ετών.
- **Στις 17 Μαρτίου 2018** απεβίωσε στη Γλυκόβρυση Λακωνίας και ετάφη στην Κρεμαστή ο Παναγιώτης Κων. Δρίβας σε ηλικία 89 ετών.
- **Στις 9 Απριλίου 2018** απεβίωσε στον Πειραιά και ετάφη στο Γ' Κοιμητήριο Αθηνών η Χρυσάνθη, χήρα Σα-

λούφα, το γένος Τζάκα σε ηλικία 87 περίπου ετών.

- **Στις 9 Απριλίου 2018** απεβίωσε στην Ελιά Λακωνίας, όπου και ετάφη, ο Χρήστος Χαραμής του Παναγιώτη, σε ηλικία 86 ετών περίπου.

- **Στις 11 Απριλίου 2018** απεβίωσε στην Απιδιά Λακωνίας και ετάφη στην Κρεμαστή, ο Γρηγόριος Πριφτάκης του Ιωάννη σε ηλικία 88 περίπου ετών.

- **Στις 18 Απριλίου 2018** απεβίωσε ύστερα από νοσηλεία λίγων ημερών στην Αθήνα και ετάφη στην Κρεμαστή ο Χρήστος Τζάκας του Γεωργίου σε ηλικία 65 ετών.

- **Στις 28 Απριλίου 2018** απεβίωσε στην Απιδέα Λακωνίας, όπου και ετάφη, η Κωνσταντίνα, χήρα Μπατσάκη, το γένος Γρηγορίου Πριφτάκη, σε ηλικία 95 περίπου ετών Θερμά Συλλυπητήρια στους οικείους τους!!!

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Όσοι αναγνώστες

επιθυμούν να δημοσιεύσουν άρθρα ή φωτογραφίες στο επόμενο φύλλο της εφημερίδος παρακαλούνται να αποστείλλουν το πρόσδημο σίτηση στην ταχυδρομική διεύθυνση Ν. Καλκάνης Ηρακλείου 78, ΤΚ 12243, Αιγάλεω ή στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις nikosfix@gmail.com και papakonstmaria@hotmail.com μέχρι τις 15 Ιουλίου.

ΜΙΑ ΑΞΕΧΑΣΤΗ ΕΚΔΡΟΜΗ ΤΟΥ 1976 ΚΑΙ ΟΧΙ ΜΟΝΟ

Όντας νέοι είχαμε δημιουργήσει στη Κρεμαστή Λακωνίας άριστες σχέσεις μεταξύ μας .
Η διαφορετικότητα αντί να μας χωρίζει μας ένωνε ισχυρά. Κάποιοι από μας λειτουργούσαμε... πιο επαναστατικά . Μάλιστα μια μεγάλη Παρασκευή μετά τον επιτάφιο κλειδωθήκαμε σε μαγαζί στην πλατεία και ... κάναμε πρόωρη Ανάσταση.

Θυμάμαι τον αείμνηστο Παναγιώτη Τζάκα που μας υπεραγαπούσε να μας λέει με το σπάνιο του χιούμορ ... Βαράτε τις καμπάνες να μαζευτεί ο κόσμος με τα ξινάρια για να γκρεμίστε την εκκλησία... Βέβαια κάποιοι άλλοι δυστυχώς το έκαναν με τη δική τους διαχρονική λογική και μάλιστα με ...φουρνέλα ντάλα μεσημέρι . Σε Γενική συνέλευση αργότερα στη πλατεία του χωριού αναφέρθηκα αναλυτικά στο γκρέμισμα της πανέμορφης παλιάς ρυθμού βασιλικής σπάνιας εκκλησίας, στο πέταγμα του τέμπλου στα σκουπίδια και συνάντησα την έντονη αντίδραση των ίδιων διαχρονικά κύκλων .

Μια βραδιά λοιπόν στα σφεντάμια του Αι Νικόλα προτέναμε κάποιοι ι από μας να κάνουμε μια εκδρομή στο Μαρί μέσα από το πλατανόρεμμα . Αφού κάναμε περιγραφή της διαδρομής Άγιος Γιώργης - Κρεμαστιώτικα αμπέλια μέσα από το Ρέμα με τα πλατάνια τα σπάνια κέδρα τις πτικροδάφνες τις βάγιες, που είχαμε εγκλωβιστεί κάποτε των Βαΐων και τρομάζαμε να βγούμε με τον Τάσο το Γκιουζέλη και κάποιον άλλον που ξεχνώ , τα τρεχούμενα νερά, τα τεράστια βράχια, το σημείο με τον συνεχόμενο αντίλαλο –το οποίο αξίζει να το επισκεφθεί κανείς σήμερα γιατί έχει σπάνια ηχητική ομορφιά – τις πτηγές του κεφαλόβρυσου και τόσα άλλα. Βέβαια αν είχε γίνει ένα μονοπάτι θα ήταν ένα έργο ασύγκριτης ομορφιάς με πολλά οφέλη για το χωριό.

Τη διαδρομή αυτή την είχα κάνει μία φορά μικρός που ήμουνα στο κτήμα στο Μαρί δραγάτης και περιβολάρης και είχε χαραχτεί η ομορφιά της έντονα στη μνήμη μου. Με ένα ταγάρι η τράστο με το οποίο μετέφερα κάποια πιράγματα έκανα τη διαδρομή και αναγκάστηκα κάποιες φορές να το κρεμάσω στο λαιμό ώστε να έχω τα χέρια μου ελεύθερα. Η ιδέα μας έγινε δεκτή με μεγάλο ενθουσιασμό από όλη την παρέα . „Ετσι προχωρήσαμε στην οργάνωση μιας εκδρομής πορείας .Αποκλείσαμε τους άντρες τους μεγαλύτερους από μας βασικά επειδή

Σκηνή από την περιγραφόμενη εκδρομή (Αρχείο Νίκου Αντ. Ζώταλη)

ήταν δύσκολο να ξεκολλήσουν από τα μαγαζιά και όχι μόνο. Εγώ πήρα μαζί τις ξαδέρφες μου με τα μικρά τους πταιδιά. Άλλοι φέραν κορίτσια και αγόρια που ζούσαν στην Αθήνα και παραθέριζαν στο χωριό τα λεγόμενα καρμπέρικα . Η ανταπόκριση και ο ενθουσιασμός δεν περιγράφονται, „Ήταν μια μορφή επανάστασης στα συνηθισμένα.

“Ετσι πήραμε τα μουλάρια ... ξηρά τροφή μετά σίνου... όπως πηγαίναμε στην καθιερωμένη εκδρομή σαν μαθητές στον Αγιώργη τη πρωτομαγιά και ξεκινήσαμε τραγουδώντας από το χωριό. Εγώ είχα πάρει την αγαπημένη μου Ψάρα και στη μπίθα είχα βάλλει τον μικρό τότε Μάνο Βροχίδη Ο ενθουσιασμός ήταν μεγάλος μέχρι τις Κορουλίμες και ήμασταν όλο τραγούδι και χαρά παρότι κάνα δύο μουλάρια φράκαραν στο ρέμα τα ξεκολλήσαμε και προχωρήσαμε μέχρι τα βράχια του Κοτταρά . Εκεί αρχίσανε τα δύσκολα διότι βλέπαμε

ότι ήταν αδύνατη η συνέχιση της πτορείας και έτσι αποφασίσαμε μετά από ... λαϊκή συνέλευση κάποιοι με τα μουλάρια να γυρίσουν πίσω και οι υπόλοιποι με τα μικρά πταιδιά να ανέβουμε περίπου κάθετα από στενό και ανηφορικό σχεδόν κάθετο μονοπάτι και να βγούμε σώοι και αβλαβείς στον κεντρικό δρόμο Κρεμαστής- Μαριού. Οι διοργανωτές δεν ακούσαμε ούτε μια διαμαρτυρία . Αυτό ας το λάβουν υπόψη εκείνοι που διαμαρτύρονται σε κάθε λάθος στις συλλογικές προσπάθειες για το χωριό . Αφού ανασυνταχτήκαμε συνεχίσαμε αντίστροφα για το χωριό τραγουδώντας . „Έλα όμως που ενώ μέχρι τότε ο καιρός ήταν θαυμάσιος ξαφνικά άρχισε να βρέχει έντονα και να μπουμπουνίζει και βρεθήκαμε σε δύσκολη θέση. Τότε θυμήθηκα μια σπηλιά κοντά στο δρόμο - από όπου είναι και η φωτογραφία- στην οποία καταφύγαμε . Η θέα από την σπηλιά ήταν φανταστική . Η βροχή

συνεχίζόταν έντονα εμείς φάγαμε
ήπιαμε χορέψαμε και περάσαμε
αξέχαστα . Σε λίγο πρόβαλλαν με
ομπρέλες αγριεμένοι από το χωρίο
που είχαν ανησυχήσει δικαιολογητικά
μένα για τον άμαχο πληθυσμό σε
οποίος μπαίνοντας μπροστά μαζί με
και με τα πλατάνια μας ... έσωσαν

Θα κλείσω την ανάμνηση μου
έναν ωραίο διαχρονικό Νιατιώτικο
μύθο που έχω δημοσιεύσει παλιότερα
και που μου έλεγε η γιαγιά η Φώτη
Σαράντη θεϊκή για μένα μορφή της
γένος Μπούτσαλη Θα σας πω κατά^{απόγεια}
ένα κρεμαστιώτικο οικογενειακό^{τραγούδι}
αείμνηστους γονήδες μου Χριστίνα
το γένος Σαράντη από τα Νιάτα
και Αντώνη Ζώταλη το οποίο τραγουδούσαν και ηχογράφησα μαζί με
άλλα το 1976 και τους οφείλουμε
τόσα πολλά.

Πρώτα ο μύθος. Ζούσε κάποτε
στα βουνά ένας άδολος τσοτάνος.
Μια φορά αποφάσισε να πάει στην

εκκλησία στο χωριό μια και ήταν μεγάλη γιορτή. Μπαίνοντας μέσα βλέπει όλους τους εκκλησιαζόμενους να φοράνε... σαμάρια. Ντράπηκε που αυτός ήταν... ξεσαμάρωτος. Γυρίζει ογλήγορα στη στάνη του βάνει απάνω του το σαμάρι του μουλαριού και ντογρού για την εκκλησία . Μπαίνοντας μέσα στην εκκλησία ...σαμαρωμένος, οι εκκλησιαζόμενοι άρχισαν με πρώτο τον παππά να γελάνε με το θέαμα. Τότε ο άδολος τσοπάνος απευθυνόμενος στον παππά του λέει. Εσύ γιατί γελάς παππά αφού φοράς ... δύο σαμάρια. Τα σαμάρια βέβαια είναι οι αμαρτίες. Και τώρα το τραγούδι Λαλούν τα αηδόνια το πρωί ...λαλούν αράδα αράδα ...και ένα μικρό μελαχρινό δε θέλει να ξυπνήσει ... κι μάννα του δεν το ξυπνά ... να μη το ενοχλήσει...για πάρτε τα σαρώματα ... σαρώστε τα σοκάκια ... για θα περάσει η Ελενιώ ... πού χει τα μαύρα μάτια.

ΝΙΚΟΣ ΖΩΤΑΛΗΣ

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΠΕ

ΣΤΙΣ 23/05/2018 πρόκειται να συζητηθεί στο Συμβούλιο της Επικρατείας η υπό τον Αριθμό Κατάθεσης E7744/2011 Αίτηση Ακύρωσης των Συλλόγων «Ο ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ» και «Ο ΕΛΑΤΟΣ», με την οποία οι δύο σύλλογοι αιτούνται την ακύρωση της υπ' αριθμ. 32/14-02-2011 απόφασης

του Περιφερειακού Συμβουλίου της Περιφέρειας Πελοποννήσου περί της Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων για την εγκατάσταση ΑΠΕ στη Θέση Μαραντζάκι-Πυργάκι.

ΣΤΙΣ 30/05/2018 θα συζητηθεί στο Συμβούλιο της Επικρατείας η υπό τον Αριθμό Κατάθεσης Ε50/2013 Αίτηση Ακύρωσης του Ελληνικού Κέντρου Προστασίας Άγρια Ζωής, του σπηλαιολογικού Συλλόγου Φιλόβιος και πολλών ιδιωτών,

μεταξύ των οποίων πολλοί Κρεμαστιώτες, με την οποία αιτούνται την ακύρωση της υπ' αριθμ. πρωτ. οικ.202888/01-11-2012 Υπουργικής Απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, με την οποία εγκρίθηκαν οι περιβαλλοντικοί όροι για την εγκατάσταση ΑΠΕ στις Θέσεις Γαϊδουροβούνι-Κοντορράχη.

Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδος και Ιονίου περί της Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων για την εγκατάσταση ΑΠΕ στη θέση Τούρλα, η οποία έχει ισχύ 10 ετών. Κατόπιν ενημέρωσης από την αρμόδια Διεύθυνση, η εταιρία CNI ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΑΕ-ΑΙΟΛΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΤΟΥΡΛΑ & ΣΙΑ ΟΕ δεν έχει υποβάλλει αίτημα για τη χορήγηση Άδειας Λειτουργίας ΑΠΕ.

N. Καλκάνης

ΙΔΑΝΙΚΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΜΑΣ

εφυλλίζοντας ένα παλαιό περιοδικό, σταμάτησα σε ένα άρθρο του Ε. ΠΑΠΑΝΟΥΤΣΟΥ το οποίο είχε δημοσιευθεί το 1957.

Μου φάνηκε τόσο επίκαιρο μετά από τόσα χρόνια που λές και ο στοχαστής – συγγραφέας, ζύσε σήμερα, αναμεσά μας. Είχα την τύχη σαν μαθήτρια γυμνασίου να δεχτώ τις μεγάλες αλλαγές στη παιδεία, αυτού του φωτισμένου δασκάλου – υπουργού. Δυστυχώς επειδή η παιδεία στην Ελλάδα μπαίνει πάντα στο πεδίο των πολιτικών αντιπαραθέσεων, οι καινοτόμες αλλαγές, απεσύρθησαν. Ας αφιερώσουμε λίγο χρόνο στο άρθρο του, ήταν χρήσιμο τότε, επιτακτικά αναγκαίο τώρα!

Παναγιώτα Στρατάκου-Δούνια

Ε. Π. ΠΑΠΑΝΟΥΤΣΟΣ

ΙΔΑΝΙΚΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΜΑΣ

Κατά καιρούς καί από πολλούς έχει τεθεί το ερώτημα : «πτάρχουν ιδανικά για την Ελληνική παιδεία σήμερα ή όχι;» - "Άλλοτε το "Έθνος οδηγητική γραμμή του είχε τη «Μεγάλη Ιδέα». Τελευταία στά χρόνια τού πολέμου καί τής Κατοχής, τήν «Επιβίωση τής φυλής». Σήμερα, ποιά πρέπει νά είναι τά «ιδανικά» μας;

'Η προσωπική μου γνώμη είναι αυτή. 'Υπάρχει ένα κοινό κεφάλαιο ιδεολογικό μέσα στή συνείδηση όλου τού πολιτισμένου κόσμου που έχει πίσω του τήν 'ΐδια ιστορία. Καί αύτό είναι ή πίστη ότι προορισμός τού ανθρώπου είναι νά υψώνει ολόενα, μαζί μέ το λεγόμενο «βιοτικό», καί τό «πνευματικό» επίπεδο τής ζωής του. Νά φροντίζει νά γίνεται διαρκώς «καλύτερος εαυτού».

Πιο φωτισμένος στή σκέψη, πιο εξευγενισμένος στά αισθήματα, στή βούληση όσο πάρνει πιο συνειδητός καί αύτοκυριαρχημένος. Νά πολλαπλασιάσει τά ύλικα άγαθά, όχι όμως γιά νά γίνει σκλάβος των υλικών άναγκων, αλλά γιά νά μείνει ελεύθερος από ταπεινές φροντίδες καί νά άφοσιωθεί στήν καλλιέργεια τού πνεύματος καί του ήθους του. Στήν κατάκτηση καί στήν ανάδειξη ενός πιο ύψηλού, πιο ανθρώπινου ύφους ζωής. 'Άτομικής καί συλλογικής.-Αύτές όμως οι σκέψεις άποτελούν γενικότερες, χρήσιμες βέβαια καί κατά πάντα σεβαστές, αλλά πού άπαιτουν τήν κατά χρόνο καί τόπο έξιδικευση, γιά νά μπορούν νά γίνουν «άρθρα πίστεως» ορισμένου λαού καί σε μιάν ορισμένη στιγμή τής ζωής του. Δηλαδή έπιδιώξεις τής παιδείας του καί κίνητρα γιά τή δραστηριότητά του.

Άν θελήσουμε νά συλλάβουμε συγκεκριμένα καί παραστατικά αύτές τις επιδιώξεις καί αύτά τά κίνητρα, γιά νά τά προβάλουμε ως συνθήματα στή συνείδηση τού λαού μας σήμερα καί νά τά δώσουμε ώς υποθήκη στούς νέους μας, πιώς μπορούμε νά τά διατυπώσουμε;

Πρώτα νά ξεκαθαρίσουμε δυο βασικές προ-ϋποθέσεις. Γιά νά έκτελέσουν τον παιδευτικό τους προορισμό τά ιδεολογικά συνθήματα, πρέπει:

α) Νά άνταποκρίνονται σέ κάποια βαθύτερα αιτήματα που πραγματικά αισθάνεται αύτή τήν ώρα ή ψυχή τού λαού μας, χωρίς έστω νά μπορεί νά τά έκφρασει ή νά τούς δώσει σωστή μορφή καί διατύπωση. Τότε «πιάνει», τότε δηλ. Συπνάει τις κοιμισμένες δυνάμεις μιας κοινωνίας, ένα σύνθημα καί γίνεται κίνητρο δράσης, όταν δέν επιβάλλεται από έξω, άλλ' άναβλύζει μέσον από τις άναγκες καί τις λαχτάρες της.

β) Νά γίνουν πρώτα κανόνας ζωής τών ανθρώπων που θά κηρύξουν τό περιεχόμενό τους. Άν δέν πιστεύει ό 'ίδιος ό «προφήτης» τις ιδέες που δια- λαεί, κι άν δέν άποδείχνει - όχι μέ τά λόγια, αλλά μέ τήν πράξη — τήν πίστη του, κανείς δέν παίρνει στά σοβαρά τό κήρυγμά του.

'Ο φόβος που αισθάνεται σήμερα κάθε φωτισμένος καί εύασθθητος ανθρώπος γιά τήν τύχη λαών μικρών, φτωχών καί άδυντων

σάν τον δικό μας, πηγάζει από τή διάγνωση ένός τριπλού κινδύνου που πραγματικά τούς άπειλει :

1ο. Νά άπορροφηθούν οικονομικά, πολιτικά, πνευματικά μέσα στο διεθνικό «σώμα» ένός πολύ μεγάλου κράτους από εκείνα πού θέλουν νά παίσουν ηγετικό ρόλο στον κόσμο καί νά εξουσιάσουν τήν οικουμένη, καί μέσα σ' αύτό τό «χωνευτήρι» νά χάσουν τή γλώσσα, τον πολιτισμό, τήν ιστορική τους συνείδηση καί νά γίνουν σάν τούς «μετοίκους» πού γρήγορα ξεχνούν τή φτωχή πατρίδα καί τον έαυτο τους, γιά νά ντυθούν καί νά πιθηκίζουν από έδω καί πέρα ένα πολιτισμό που τον καταλαβαίνουν δύο καί οι άγραμματοι υπηρέτες τά βιβλία πού ξεσκονίζουν.

2ο. Νά καταποντισθούν μέσα στον παγκόσμιο όλεθρο που έτοιμαζουν οι 'Ισχυροί τής οικουμένης με τις καταχθόνιες πολεμικές μηχανές τους καί νά μην άφησουν πίσω τους κανένα ίχνος, για νά μαρτυράει την ύπαρξή τους. Ποτέ δέν ήταν τόσο μεγάλο (καί δικαιολογημένο) τό άγχος του ανθρώπου για μια προσδοκώμενη καταστροφή, όσο σήμερα. Βαθιά ρήγματα χωρίζουν τούς μεγάλους λαούς τής γής, το μεταξύ τους μίσος, έχει γίνει άδυστωπτο καί από τη μιά στιγμή στην άλλη μπορεί ν' άνψει ή πυρκαγιά πού θά καταβροχθίσει τά πάντα, ζωές, ύλικά άγαθά, μνημεία τού πνεύματος, δι τη δημιούργησης πολιτισμός απάνω σ' αύτόν τον δύσμοιρο πλανήτη, πού λίγο θέλει γιά νά γίνει πιπροτέχνημα.

3ο. Μοιρολατρικά νά πιστέψουν (μέσα στη μιέζρια καί μέσα στήν παραζάλη τους) ότι δέν είναι απαραίτητο γιά την επιβίωσή τους νά σκεφθούν καί ν' αποφασίσουν πώς θά οργανώσουν μέ πιο ανθρώπινο τρόπο την κοινωνική τους ζωή, ώστε καί τό σύνολο νά προκοβεί μαζί μέ τά άτομα καί τό άτομο νά άναπνειέ έλευθερα μέσα στά πλαίσια του συνόλου.

Κ' επειδή τά λόγια έχουν καί τόν προορισμό νά ύποκατασταίνουν μέσα στή ζωή του άνθρωπου τις πράξεις πού ό ίδιος δέν μπορεί ή δέν άποφασίζει νά τις κάνει, διέξοδο στήν άπροθυμία τους νά λύσουν τά κοινωνικά τους προβλήματα οι μικροί λαοί βρίσκουν συνήθως τήν ευκολία νά φυλαρούν γιά τά άνεκτιμητα άγαθά τής Δημοκρατίας, χωρίς φυσικά ούτε στο βαθύτερο νόημά της νά εισχωρούν, ούτε (πολύ περισσότερο) νά έφαρμόζουν άκομη καί τις πιο στοιχειώδεις άρχες της.

Άπ' αυτές τις μεγάλες έννοιες μπορεί ό στοχαστικός άνθρωπος νά συμπεράνει τις οδηγητικές γραμμές τής παιδείας, άλλα καί γενικότερα τής πολιτικής μας. Τό πρώτο πού έχουμε νά κάνομε είναι νά αγαπήσουμε, νά έκτιμοσουμε καί νά καλλιεργήσουμε τόν εθνικό μας πολιτισμό σέ ύλες τις εκδηλώσεις του, γιά νά ξεκαθαρίσουμε καί νά δυναμώσουμε τήν ιδιαίτερη φυσιογνωμία τού λαού μας, τόν δικό του προσωπικό τόν μέσα στή ζωή καί στήν κίνηση τών άλλων τών, τών όμορων καί τών μακρινών. Θά ζητήσουμε προσήλωση στής δικές μας ρίζες, εύλαβεια σέ ό, τι μέ μόχθο καί πόνο, μέ δάκρυα καί αίμα βλάστησης, άνθισης καί κάρπτησης άπάνω στο χώμα μας, κάτω από τόν ούρανό μας, από τότε πού πρω- τακούσθηκε ή ελληνική λαλία σέ τούτο τόν άγαπημένο βράχο τού Αιγαίου έως σήμερα. Αύτη τή διάρκεια, τήν άδιάκοπη συνέχεια τριών χιλιάδων χρόνων, όπως καθερεφτίζεται στή γλώσσα, στή λατρεία, στήν τέχνη, στά έθιμα, στο χαρακτήρα τού λαού μας, πρέπει νά τήν κρατήσουμε ζωντανή σάν άγρυπνη συνείδηση μέσα στήν ψυχή τών νέων μας.

"Όχι σάν ρητορικό στόμφο καί υπεροφία πατραγαθίας, άλλα σάν χρέος καί εύθυνη όλων μας νά φανούμε άξιοι αύτής τής μακράς ιστορίας καί μέ πίστη νά δουλεύσωμε γιά τή συνέχιση της. Δέν περιφρονούμε ούτε άντι- παθούμε τούς άλλους λαούς, άλλα καί δέν θαμπωνόμαστε από τήν αίγλη τους ούτε τούς.

φθονούμε. 'Εννοούμε νά μείνομε αύτοι πιο είμαστε καί τώρα καί στο μέλλον. Γιατί :—μά κανείς δέν έρωτά τή μητέρα γιατί άγαπτά τά δικά της παιδιά καί όχι τά ζένα. 'Έχαλου, πώς νά τό κάνουμε ; «ό άνθρωπος δέν είναι κατί χωριστό από τό χώμα πού ήπιε τό αίμα του».

Τό δεύτερο χρέος μας είναι νά πιστέψωμε στή δυνατότητα μιας οικουμενικής συνεννόησης καί ειρήνης μεταξύ τών λαών τής γής καί νά εργαστούμε γι' αυτήν άναπτυσσόντας τό πνεύμα τού γνήσιου ανθρωπισμού, όπως έχει διαμορφωθεί μέσα στο ελληνικό καί στό χριστιανικό κλίμα τού πολιτισμού μας.. Σ' αύτό τό ιστορικό κλίμα διατυπώθηκε μέ πολλούς καί ποικίλους τρόπους ή θαυμαστή ιδέα διό άνθρωπος δέν ήρθε στον κόσμο γιά νά σπαράζεται από τή διχόνοια πού τρέφεται από τό θανάτιμο πάθος τής πλεονεξίας, άλλα γιά νά ύποταξει τις τυφλές φυσικές δυνάμεις (τέτοιες είναι καί τά σκοτεινά του ένστικτα) στή φωτεινή πειθαρχία τού Λόγου καί νά πραγματοποιήσει μαζί μέ τήν άρετή καί τήν εύτυχια τού έαυτού του καί τών όμοιων του. Ούτε της προθέσεις ούτε τά χέρια έχουν καθαρά όσοι διαλαύουν στή πόλεμος είναι άδηρτοις νόμος καί ή σύγκρουση των 'Ισχυρών άναπτφευκτη. Η ειρήνη, στον κόσμο θάρθει από τήν ώρα πού όλοι θά πιστέψουν έως τα βάθη τής ψυχής τους οτι, όπως έχει διάθρωπος είναι ικανός νά εξαπολύσει τόν άλεθρο, έτοι μπορεί νά θεμελιώσει καί τήν παγκόσμια ειρήνη, άμα τό θελήσει μέ δύναμη καί ειλικρίνεια. Αύτη τή ώρα τής ιστορίας είναι κρίσιμη. "Αν άντισταθούμε στο ρεύμα του κακού, ο κόσμος θά σωθεί.

Τό τρίτο σύνθημά μας θά είναι : μιά πιο καλή καί πιο

ΣΥΝΟΜΙΛΩΝΤΑΣ ΜΕ ΤΟΝ ΜΠΑΡΜΠΑ-ΤΑΣΟ ΠΑΡΔΑΛΗ

Η συνομιλία με τον μπαρμπα-Τάσο Παρδάλη αποτελούσε ανέκαθεν μια ξεχωριστή εμπειρία. Η ευγένειά του, οι αναμνήσεις του από τη ζωή στο χωριό, αλλά και από τη θητεία του στη θέση του προέδρου του Συλλόγου Κρεμαστιώτων των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής «Η ΜΕΛΙΣΣΑ» και σε άλλες ομογενειακές οργανώσεις των καθιστούν ένα χαρισματικό άνθρωπο.

Η συνομιλία μας έλαβε χώρα σε ένα καφέ στην Κηφισιά, διακοπτόταν συνεχώς από φίλους και γνωστούς του μη Κρεμαστιώτες, που ωστόσο τον εκτιμούσαν για την ακεραιότητά του. Μεταξύ αυτών και ένας επί 60 χρόνια φίλος του.

Μεταφέρω τη διήγησή μας όσον το δυνατόν πιο πιστά:

-Πότε γεννήθηκε, μπαρμπα-Τάσο;

Γεννήθηκα στις 8 Ιουλίου 1925, είμαι δηλαδή τώρα 93 ετών. Ο πατέρας μου λεγόταν Κωνσταντίνος Παρδάλης και είχε δύο αδελφούς, το Γιάννη και το Γιώργη. Είχαν μεταναστεύσει και οι τρεις στην Αμερική, από τους πρώτους Κρεμαστιώτες, στο 1900, συμμετείχαν και στην ίδρυση του πρώτου συλλόγου των Κρεμαστιώτων με επωνυμία Η ΚΟΙΜΗΣΙΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ. Επέστρεψαν στην Ελλάδα για να πολεμήσουν στους Βαλκανικούς Πολέμους. Πήραν μέρος και στο Μικρασιατικό πόλεμο, όπου ο θείος μου ο Γιάννης σκοτώθηκε σε μια μάχη. Ας συμπληρωθεί ο Κατάλογος των πεσόντων με το όνομά του.

-Αφού γεννηθήκατε το 1925, θα ήσαστε μαθητής του Φωτιάδη..

Βεβαίως! Ο Ευγένιος Φωτιάδης ήταν ο καλύτερος δάσκαλος που πέρασε από το χωριό. Τον θυμάμαι σαν πατέρα μου! Θα σου αναφέρω κάπι, επειδή ο πατέρας μου είχε ένα σταντόπι στους Μολάους, στα σύνορα με Κουπιά, στα μισά του δημοτικού πήγαινα σχολείο τους μισούς μήνες στην Κρεμαστή και τους μισούς στους Μολάους. Την πρώτη χρονιά που συνέβη αυτό, τις πρώτες ημέρες που ήμουν μαθητής του σχολείου των Μολάων έτυχε να περάσει από το σχολείο ένας Επιθεωρητής. Έλεγχε τη δασκάλα μας-η οποία μάλιστα είχε διορισθεί πρώτη φορά- και στη συνέχεια, εξέτασε κάποιους μαθητές στην αριθμητική. Στη συνέχεια, μας λέει «Εγώ τώρα θα φύγω, αλλά προτού φύγω, θα σας κάνω μια ερώτηση, όποιος θέλει απαντά, δεν είναι στο πλαίσιο της εξέτασης. Ποιος μπορεί αν μας πει κάτι για τον Ευρώπη;» Σηκώνω το χέρι μου και απαντώ: «Ο Ευρώπας είναι ποταμός που πηγάζει από τον Ταύγετο και εκβάλλει στο Έλασ.». Ο επιθεωρητής ενθουσιάστηκε και με την ακρίβεια της απάντησης και με τα ρήματα που χρησιμοποίησα και θέλησε να συγχαρεί τη δασκάλα. Η δασκάλα, όμως, ήταν έντιμη και εξήγησε στον Επιθεωρητή, ότι αυτά τα έχω μάθει από το δάσκαλό μου στην Κρεμαστή, καθώς μόνο λίγες ημέρες ήμουν μαθητής της. Ο Επιθεωρητής τη συνεχάρη και είπε ότι όπως φαίνεται η Κρεμαστή έχει πολύ καλό δάσκαλο.

-Το '40 πολεμήσατε;

Όχι, το 1940 ήμουν 15 ετών, ανήλικος, πολέμησε ο αδελφός μου, ο Γιώργης. Όταν τέλειωσε ο πόλεμος, ανέβηκε στην Ήπειρο σε ένα μουλάρι που είχαν πάρει λάφυρο από τους Ιταλούς, τον Τσιάνο, όπως τον ονόμασε,

Ο Ν. Παπαμιχαλόπουλος παραδίδει την επιταγή για την αναστήλωση της Εκκλησίας της Παναγίας στο ΔΣ του Συλλόγου Η ΜΕΛΙΣΣΑ. Μπροστά, ο γιος του μπαρμπα-Τάσου, Κωνσταντίνος. Ακριβώς από πίσω, ο Γεώργιος Παναρίτης, αριστερά ο γαμπρός του και δεξιά ο Τάσος Παρδάλης. Πίσω από το Γεώργιο Παναρίτη, ο ευεργέτης Ν. Παπαμιχαλόπουλος, δεξιά του ο Γιάννης Δρίβας, στην τελευταία σειρά όρθιος η Γεωργία Γ. Παναρίτη, ο Γεώργιος Δούνιας και ο Ελευθέριος Τσιγκός.

Ανακήρυξη του Αναστάσιου Παρδάλη σε Επίπεδο Πρόεδρο του Συλλόγου Κρεμαστιώτων ΗΠΑ Η ΜΕΛΙΣΣΑ (Αρχείο Τάσου Παρδάλη).

Τιμητικές πλακέτες που δόθηκαν στον Αναστάσιο Παρδάλη από την Ομοσπονδία Επιδαυρούλημπριών Νέας Υόρκης (αριστερά) και το Σύλλογο Κρεμαστιώτων ΗΠΑ Η ΜΕΛΙΣΣΑ(δεξιά, Αρχείο Τάσου Παρδάλη).

και κατέβηκε από πάνω του όταν έφτασε στο χωριό. Οι ψειρές που είχε πάνω του σχημάτιζαν ένα στρώμα ολόκληρο πάνω στη φανέλα του. Άρχισε έτσι η Κατοχή....

-Τι θυμάσαι από την Κατοχή;

Δύσκολες καταστάσεις, πείνα, φτώχεια! Το 42-43, εμφανίστηκαν στην Κρεμαστή οι αντάρτες. Τότε ιδρύθηκε η ΕΠΟΝ και έγινα μέλος της.

-Ήσαστε μέλος της ΕΠΟΝ;

Στην αρχή, όλοι ήμαστε με το ΕΑΜ, διότι πολεμούσε τους κατακτητές και οι νέοι γραφόμαστε στην ΕΠΟΝ. Μετά το ΕΑΜ προσπάθησε να πάρει την εξου-

σία, και ταχθήκαμε τότε εναντίον του. Άλλα αρχικά ήταν αλλιώς τα πράγματα! Στην ομάδα της ΕΠΟΝ στο χωριό ήταν αρχηγός η Γιώτα του Πέτρου Μανίκη και ανεβάζαμε τα βράδια θεατρικές παραστάσεις.

-Απ' όσο ξέρω, υπηρετήσατε στη Χωροφυλακή.

Ναι, μετά την Απελευθέρωση, επέρκειτο να με καλέσουν για τη θητεία μου και περίμενα το Φύλλο Πορείας. Μια μέρα που επέστρεψα από το μαντρί, μου σφύριξε κάποιος να καταταχθώ στη Χωροφυλακή, έτσι ώστε και να υπηρετήσω τη θητεία μου και να πλη-

και οι γονείς μου, είχα να τους δώ από το 1945. Αργότερα, μετά από λίγους μήνες υπηρεσίας στη Σπάρτη, με μετέθεσαν στην Υποδιοίκηση Βρέσθενης. Ενώ υπηρετούσα στη Βρέσθενα, διατάχθηκα να πάω για εκπαίδευση στη Σχολή Οδηγών της Χωροφυλακής, στην Αθήνα, στο Μακρυγιάννη και στη συνέχεια, με μετέθεσαν στο Μηχανοκίνητο Τάγμα, το οποίο στάλθηκε στην Αρκαδία. Δύο λόχοι έδρευαν στη Δημητσάνα και δύο λόχοι στη Βυτίνα. **-Τότε πολεμήσατε και στη μάχη της Δημητσάνας;**

Ναι, το 1948 στις 30 Αυγούστου! Επιπέθηκαν οι αντάρτες του ΔΣΕ στον σταθμό της Χωροφυλακής στη Δημητσάνα. Με τη συνδρομή της Αεροπορίας, η Χωροφυλακή κατάφερε να νικήσει. Οι απώλειες ήταν 9 χωροφύλακες, 2 πολίτες και 145 αντάρτες.

Μετά τη μάχη, ο λόχος μου μετακινήθηκε στη Σπάρτη. Εκείνη την εποχή είχα αρραβωνιαστεί τη γυναίκα μου. Δεν μπορούσα αν την παντρεύτω, διότι αν παντρευόμουν, βάσει των νόμων που ίσχυαν τότε, θα με έδιωχναν από τη χωροφυλακή. Αντιμετώπιζα, λοιπόν, μεγάλο δίλημμα. Τελικά, το αποφάσισα! Το Φλεβάρη του 1949, παντρεύτηκα τη γυναίκα μου, τη Γεωργία Νικολάου Καρδάση από τη Βρέσθενα, η οποία ήταν πλάι μου μέχρι που έφυγε το 2016, 67 χρόνια και 3 μήνες. Λίγες ημέρες μετά, με κάλεσαν στο Φρουραρχείο. Είχαν μάθει ότι παντρεύτηκα και μου είπαν ότι θα αποστρατεύμουν σε ένα μήνα περίπου. Το Πάσχα αποστρατεύθηκα.

-Και φύγατε για Αμερική;

Όχι αμέσως! Διόλεψα στο ΚΤΕΛ Τρίπολης για 5 χρόνια και. Είχε ψηφιστεί τότε ένας νόμος, που έλεγε να προτιμώνται οι απόστρατοι χωροφύλακες κατά τις προσλήψεις. Τότε, τα ΚΤΕΛ Τρίπολης ζητούσαν την πρόσληψη 2 υπαλλήλων. Πήγα, είδα το διευθυντή, μέχρι να πάω είχε καλυφθεί η μία θέση και ο διευθυντής κρατούσε την άλλη για έναν ανηψιό του και με έδιωξε. Έτυχε τότε να υπηρετείς την Τρίπολη ένας Ειρηνοδίκης, που παλιότερα ήταν στη Βρέσθενα, όταν υπηρετούσα και εγώ, και με ήξερε. Μου λέει, λοιπόν, να πάω στο Διευθυντή να του πω ότι ο Ειρηνοδίκης διατάσσει να με προσλάβει. Πράγματι, πήγα και μου απήγνησε να με προσλάβει ο Ειρηνοδίκης στα δικά του λεωφορεία. Το είπα στον ειρηνοδίκη, αυτός με έβαλε να γράψω ένα κείμενο που μου υπαγόρευσε, το υπέγραψα και μού είπε να πάω στη Βρέσθενα να περιμένω. Πήγα και μετά από δύο μήνες, έλαβα επιστολή από τα ΚΤΕΛ με δύο εισιτήρια δωρεάν που με παρακαλούσαν το συντομότερο να πάω στην Τρίπολη και να αναλάβω καθήκοντα σταθμάρχη.

-Πόσο καθίστατε;

Περίπου 5 χρόνια. Είχα φιλοξενήσει τότε στο σπίτι μου πολλούς Κρεμαστιώτες που έρχονταν στην Τρίπολη για ερώτηση. Ήθελα να πάω στην Αμερική, για την οποία άκουγα πολλά από τον πατέρα μου, αλλά και τη μάνα μου.

Συνέχεια από την σελίδα 5

Η μάνα μου, η Μαργαρίτα, το γένος Καραχάλιου από τα Πελετά, είχε τρεις αδελφούς μετανάστες στην Αμερική. Τώρα, συλλογίζομαι ότι έκανα σωστή επιλογή. Έφυγα μόνος μου 05/05/1955. Η γυναίκα μου με τα παιδιά ήρθαν πιο μετά.

-Πού ακριβώς πήγατε;

Στην αρχή, δούλεψα στο ανθοπωλείο του θείου μου, του Κώστα Καραχάλιου ή Kallas, το σύζυγο της Άννας του Πέτρου Μανίκη, στο Brooklyn για μερικά χρόνια και μετά άνοιξα εστιατόριο στο Queens. Κράτησα το εστιατόριο μέχρι το 1970 και μετά το πούλησα και αγόρασα άδειες ταξιδιών.

-Πώς δραστηριοποιηθήκατε με το Σύλλογο Η ΜΕΛΙΣΣΑ;

Σε όσες δουλειές έκανα, είχα πάντο-

τε επικοινωνία με τον κόσμο και αυτό μου άρεσε. Πρόκειται για μια αρετή που πρέπει να έχουν όσοι ασχολούνται με τους Συλλόγους. Στην αρχή, δραστηριοποιήθηκα με το Σύλλογο των Πελετιώτων, όπου ήταν μέλη οι θείοι μου. Έπειτα, γνώρισα τους Κρεμαστιώτες της ΜΕΛΙΣΣΑ. Έθεσα υποψηφιότητα, εξελέγη στο Διοικητικό Συμβούλιο αρχικά, μετά Πρόεδρος και τέλος, έλαβα τον τιμητικό τίτλο του Επίτιμου Προέδρου. Αργότερα, χρημάτισα Επίτροπος στην ενορία του Queens, όπου κατοικούσα όλα τα χρόνια της διαμονής μου στην Αμερική. Πρόεδρος της Ομοσπονδίας Επιδαυρολιμηρητών Νέας Υόρκης, στέλεχος της ΑΗΕΡΑ, Πρόεδρος του Συνδικάτου ταξιζήδων της Νέας Υόρκης-πτ' αυτήν την ιδιότητα, διοργάνωσα μια αυτοκινητοπομπή διαμαρτυρίας, το 1974, στο Λευκό Οίκο, όλα τα ελληνι-

κά ταξί της Αστόρια περικύλωσαν το Λευκό Οίκο στην Ουάσιγκτον διαμαρτυρόμενοι για την εισβολή του ΑΤΤΙΑΔΑ στην Κύπρο- και Αντιπρόεδρος της Ομοσπονδίας Λακωνικών Σωματείων των ΗΠΑ.

-Τι δράσεις ανέπτυσσε η ΜΕΛΙΣΣΑ;

Πολλές δράσεις. Έστελνε επιδόματα σε άπορους και ασθενείς Κρεμαστιώτες στο χωριό, συνέδραμε τους δασκάλους και τους ιερείς, προσπαθούσε αν διατηρήσει άσβεστη την αγάπη των αποδήμων για το χωριό. Το σπουδαιότερο βέβαια που έγινε ήταν η αναστήλωση της εκκλησίας της Παναγίας.

-Θέλετε αν μας πείτε περισσότερα για αυτό;

Βεβαίως! Αυτό οφείλεται στον μπαρμπα-Νίκο τον Παπαμιχαλόπουλο. Ο μπαρμπα-Νίκος κατοικούσε στο Scranton της Pennsylvania. Είχε χάσει

την επαφή με τη ΜΕΛΙΣΣΑ, ενημερώθηκε, όμως για μια εκδρομή που οργανώναμε και δήλωσε συμμετοχή. Ήθελε στην εκδρομή, πέρασε τόσο καλά και συγκινήθηκε που είδε τους Κρεμαστιώτες μαζεμένους. Προτού φύγει για το σπίτι του, με έπιπας παράμερα και μου είπε ότι αν ξεκινήσω έναν έρανο για να φτιάξουμε την εκκλησία, θα διπλασιάσει το ποσό που θα μαζεψει ο Σύλλογος. Αρχίσαμε, λοιπόν, την προσπάθεια, στην οποία συμμετείχαν όχι μόνο Κρεμαστιώτες, αλλά και άλλοι Έλληνες, ακόμη και ξένοι. Μαζέψαμε 25.000 δολλάρια. Τηλεγράφησα στον μπαρμπα-Νίκο και μου είπε να τάρμε το Συμβούλιο στο Scranton για να μου δώσει την επιπαγή. Πήγαμε περίπου 10 ώρα και μείναμε 4 ημέρες. Ο μπαρμπα-Νίκος κάλυπτε τα έξοδα μας ενώ είχε δώσει εντολή στο ξενοδοχείο, όπου

κατοικούσαμε ότι θα καλύψει κείνος τα έξοδα της διαμονής μας. Μας παρέδωσε την επιπαγή των 25.000 δολαρίων και ξεκίνησε η αναστήλωση της Εκκλησίας.

-Μεγάλη ευεργέτιδα ήταν και η Μαριά Ματθαίου, όμως.

Βεβαίως! Οταν απεφάσισε την οικοδομή του Προφήτη Ηλία με κάλεσε στο εστιατόριό της στη Μιννεάπολη και με ενημέρωσε για τους σκοπούς της. Συνέδραμε σε κάθε έρανο που οργανώναμε!

-Κλείνοντας, θα ήθελα να ρωτήσω αν έχετε κάποιο μήνυμα προς τους Κρεμαστιώτες που θα διαβάσουν τη συνέντευξη.

Ένα μήνυμα; Να αγαπούν το χωριό, να το επισκέπτονται και να μην το εγκαταλείψουν!

Επιμέλεια: N. Καλκάνης

«ΚΑΠΟΙΟΣ ΜΑΡΤΗΣ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΑΣ...»

Αναδημοσίευση από το αρχείο του Μιχάλη Δούνια

Στα τέλη της δεκαετίας του '50, ένας βαρύς χειμώνας μόλις έχει κοπάσει, στα γύρω βουνά διακρίνεις απομεινάρια του χιονιού.

Είμαστε στα μέσα του Μάρτη, η άνοιξη κάνει δειλά-δειλά την εμφάνισή της...

Πρασινίζουν τα περιβόλια του χωριού από τ' ανυπόμονα αγριόχορτα, οι μέλισσες ζεχύθηκαν στις πλαγιές μετά από δίμηνο αποκλεισμό.

Βλέπεις παντού ανοικτά παράθυρα για να λιαστούν τα κλεισμένα εδώ και πολύ καιρό σπίτια, στις αυλές οι τρακάδες των ξύλων είναι δεκατισμένες, τα μικρά κατσικάκια χοροπηδούν ανέμελα γύρω από τις δεμένες μανάδες τους.

Οι γυναίκες του χωριού με το ξημέρωμα ζεχύνονται στους τόπους που θα βρουν άφθονα χόρτα, πριν νυχτώσει επιστρέψουν, κρατούν λίγα για βράσιμο, ζεχωρίζουν τα πιτωτά ή τα γιαχνιά και τα πολλά θα γίνουν αρμάθια που θα λιαστούν ένα δεκαπενθήμερο. Οι άντρες του χωριού φεύγουν πριν βγει ο ήλιος για τ' αμπέλια, το κλάδεμα τους καλεί επειγόντως.

Οι γιαγιάδες περίμεναν να φτιάξει ο καιρός, να κλωστήσουν κάποιες κότες, ώστε να ετοιμάσουν τα καινούργια κλωστόπουλα. Οι παππούδες μας φεύγουν νύχτα-νύχτα για τους μύλους στο Μαρί, τόσος καιρός αποκλεισμού άδειασε τα κασόνια από τ' αλεύρι. Τα παιδαρέλια του χωριού μας βγάζουν βρουβιά, πάνε για κλαριά που θα κάψουν οι μανάδες το φούρνο, φέρνουν τσάχαλα ή ξύλα για να συμπληρώσουν τις άδειες τρακάδες.

Εμείς τα σχολειαρούδια έχουμε πέσει με τα μούτρα στη γιορτή της προετοιμασίας του Ευαγγελισμού.

Αναζητούμε φουστανέλες - γιλέκα, ζουνάρια-φέσια, γιορντάνια μαντίλες, σελάχια, καρυοφύλλια, γιαταγάνια, ό,τι έχει μείνει από τους ένδοξους προγόνους μας.

Οι δάσκαλοι εντείνουν τις πτρόβες της γιορτής, ζεστοκνίζουν τις εικόνες των ηρώων του '21, Κολοκοτρώνης, Καραϊσκάκης, Νικηταράς, Διάκος, Παπαφλέσσας θα κάνουν την εμφάνισή τους στους τοίχους του σχολείου μας. Ο παπα-Λευτέρης κάθες Παρασκευή στους Χαιρετισμούς γεμίζει ασφυκτικά την εκκλησία μας με την καλλίφωνη χωρδία των κοριτσιών. Προ-παραμονές του Ευαγγελισμού, οι επιμελητές του σχολείου μαζί με πολλούς βοηθούς αναλαμβάνουν την καθαριότητα των αιθουσών. Στους πιο μεγάλους μαθητές έχει ανατεθεί το στήσιμο της σκηνής, οι μαραγκοί του χωριού τους προμηθεύουν ξύλα που μαζί με τις έδρες

25/03/1966: Μια αξέχαστη ημέρα της Παναγιώτας Παρδάλη-Λεγάκη, πρώτη φορά ντυμένη Αμαλία, στην παρέλαση των Μολάων (Αρχείο Παναγιώτας Παρδάλη-Λεγάκη). 25η Μαρτίου, όταν το σχολείο είχε ακόμη παιδιά.

των δασκάλων θα συνθέσουν τη σκηνή. Ο δάσκαλος δίνει μόνο οδηγίες. Η αυλαία θα αποκαλύπτεται πίσω από άσπρα χράμια που θα φέρουν κάποιες από τις μαθήτριες της ΣΤ' τάξης.

Την παραμονή, κάθε παιδί είναι υποχρεωμένο να φέρει μια καρέκλα από το σπίτι του, ενώ μια ομάδα μαθητών θα περιδιαβεί τις ταβέρνες του χωριού για να δανειστεί ξύλινους πάγκους.

Ως το μεσημέρι της παραμονής όλα είναι έτοιμα.

Ανήμερα της 25ης Μαρτίου, οι καμπάνες ξηρούν χαρμόσυνα. Τα παιδιά του σχολείου με το ξημέρωμα ζεκινούν το ντύσιμο με τις ένδοξες στολές. Όταν χτυπήσει η δευτέρη καμπάνα της εκκλησίας, από κάθε δρομάκι προβάλλουν μορφές του '21, κόκκινα φέσια, άσπρες φουστανέλες, σκούρα μπλε γιλέκα ανασταίνουν τους ήρωες του απελευθερωτικού Αγώνα.

Τα κορίτσια με τα μακριά βελούδινα φορέματα, τα χρωματιστά γιορντάνια, αναβιώνουν τη Τζαβέλαινα, τη Μπουμπουλίνα, τη Δέσποινα και τόσες ακόμα ηρωίδες.

Σε λίγο διάστημα, η αυλή του σχολείου μας κατακλύζεται από τους ενσαρκωτές των μορφών του '21. Γίνεται η παράταξη σε τριάδες,

μπροστά στη σημαιοφόρος, πίσω οι τσοιλάδες, οι Αμαλίες και οι λίγοι μαθητές που δεν είχαν στολές να φορέσουν.

Η εκκλησία θα γεμίσει απ' άκρη σ' άκρη. Γιαγιάδες, παππούδες, γονείς καμαρώνουν τα παιδιά, η εθνική έπαρση απογειώνεται.

Μετά το δοξαστικό, ο δάσκαλός μας, Κώστας Θωμόπουλος, θα εκφωνήσει τον Πανηγυρικό της ημέρας. Ο παπα-Λευτέρης θα τελέσει τρισάγιο για τους ένδοξους πρόγονους μας.

Με την απόλυτη του εκκλησιάσματος στο προαύλιο της εκκλησίας, ασπρομάλληδες παππούδες κατασυγκινημένοι φιλούν τα εγγόνια που το ντύσιμό τους φέρνει στη μν

ΤΟ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΤΥΠΙΚΟ ΤΗΣ ΚΡΕΜΑΣΤΗΣ

κατά τη Μεγάλη Εβδομάδα

ΗΜεγάλη Εβδομάδα, που ξεκινά από την Κυριακή των Βαΐων και καταλήγει στον εορτασμό του Πάσχα, κατέχει κεντρική θέση στο εκκλησιαστικό έτος σε όλη τη Χριστιανούση. Ο πάσχων Θεάνθρωπος που εξευείζεται, σταυρώνεται και ανασταίνεται στο τέλος, πέραν από πρόσωπο λατρείας, αποτελεί και πηγή έμπνευσης για τη συγγραφή ύμνων και την καθιέρωση τελετών.

Αν και το εκκλησιαστικό Τυπικό, ο τρόπος δηλαδή τέλεσης των εκκλησιαστικών ακολουθιών και των Μυστηρίων, πηγάζει στην Ορθόδοξη Εκκλησία από μια κοινή πηγή, την Κωνσταντινούπολη, όπου επεξεργάστηκε το Τυπικό που προερχόταν από τη Λαύρα του Αγίου Σάββα στους Αγίους Τόπους, οι επί μέρους εκκλησιαστικές κοινότητες μπόλιασαν τη λατρεία τους με ποικίλα έθιμα, διαμορφώνοντας μια τοπική ιδιομορφία.

Ίσως στην Κρεμαστή οι ιδιομορφίες του Τυπικού να μην είναι τόσο ευρείες, όπως για παράδειγμα στα Ιόνια Νησιά, αλλά δεν είναι διόλου ασήμαντες και προσδίδουν ένα ιδιαίτερο χρώμα στις ακολουθίες της Μεγάλης Εβδομάδος. Η περιγραφή του πλήρους Τυπικού θα συμπεριλάβει και συνήθειες που έχουν απονήσει μετά τη δεκαετία του 1970, για λόγους απλοποίησης και συντομίας των ακολουθιών.

Μέχρι και το τρωί της Μεγάλης Πέμπτης δεν παρατηρείται κάποια διαφορά. Κατά την Ακολουθία των Παθών το βράδυ της Μ. Πέμπτης, ο Σταυρός στήνεται στο μέσον του ναού της Κοιμήσεως της Θεοτόκου ήδη από την έναρξη της ακολουθίας. Μεταξύ Ε' και Σ' Ευαγγελίου, ο λειτουργών ιερέας εξέρχεται του Ιερού Βήματος κρατώντας το Σώμα του Χριστού, που έχει αποσπάσει από τον Σταυρό, προτού τον στήσει στο μέσον του Ναού. Ο ιερέας περιφέρει τον Εσταυρωμένο σε όλο τον Ι. Ναό, ψάλλοντας το τροπάριο «Σήμερον κρεμάται επί ξύλου....» και κρεμά τον Εσταυρωμένο στον Σταυρό. Ακολουθεί η στέψη με στεφάνια από λουλούδια και η ανάγνωση των λοιπών Ευαγγελίων.

Το πρωί της Μεγάλης Παρασκευής δεν τελείται η ακολουθία των Μεγάλων Ωρών, αλλά στολίζεται το κουβούκλιο του Επιπαφίου στον IN του Αγίου Κωνσταντίνου. Περί τις 15.00, σημαίνει πένθιμα η καμπάνα και οι πιστοί συγκεντρώνονται στον IN της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, όπου τελείται ο Εσπερινός της Μ. Παρασκευής. Ο χρόνος τέλεσης δεν είναι τυχαίος, η τρίτη μεσημβρινή αντιστοιχεί στην Ενάτη Ήρα, κατά τον τρόπο που μετρούσαν την ημέρα οι Ρωμαίοι και οι Βυζαντινοί, σύμφωνα δε με τις διηγήσεις των Ευαγγελίων, την Ενάτη Ήρα εξέπνευσε ο Χριστός πάνω στον Σταυρό. Μετά την ανάγνωση του Ευαγγελίου, ο ιερέας με τη βοήθεια των Επιπρόπων και του Νεωκόρου πραγματοποιεί την Αποκαθήλωση, αποσπώντας τον Εσταυρωμένο από τον Σταυρό. Μεταφέρει τον Εσταυρωμένο στο Ιερό Βήμα, τυλιγμένος σε λευκό σεντόνι, και στη συνέχεια με πομπή μεταφέρει το «Σώμα», το ύφασμα δηλαδή που έχει κεντηθεί η παράσταση του Επιπαφίου Θρήνου, στον Άγιο Κωνσταντίνο, όπου και τον εναποθέτει στο κουβούκλιο το πρώι και ακολουθεί η απόλυτη.

Μετά από λίγες ώρες, ακολουθεί η τέλεση του όρθρου του Μ. Σαββάτου στον Ι. Ν. του Αγίου Κωνσταντίνου. Περί το μέσον της ακολουθίας, ψάλλονται τα Εγκύμια του Επιπαφίου Θρήνου από το λειτουργό ιερέα και δύο χωρωδίες, από τις οποίες η μία αποτελείται από άνδρες και η άλλη από γυναίκες. Στη συνέχεια, ακολουθεί η περιφορά του Επιπαφίου στους δρόμους του χωριού. Η πομπή κάνει στάση στον IN της Πλαναγίας, όπου οι πιστοί προσκυνούν τον Επιπάφιο, διαβάζονται οι περικοπές από τα βιβλία του Ιεζεκιήλ, του Απόστολου και του Ευαγγελίου, και στη συνέχεια, η πομπή συνεχίζει την πορεία της επιστροφής στον Άγιο Κωνσταντίνο, όπου εναποθίθεται ο Επιπάφιος

Αποκαθήλωση, Μ. Παρασκευή 1996.

Ο ιεροπρεπής π. Κωνσταντίνος Παπαελευθερίου.

και τελείται η απόλυτη. Την επόμενη ημέρα, τελείται ο Εσπερινός και η Θεία Λειτουργία του Μ. Σαββάτου στον IN της Κοιμήσεως της Θεοτόκου και το βράδυ περί τη Μεσάνυχτα τελούνται οι Ακολουθίες που σχετίζονται με την Ανάσταση (Μεσονυκτικό, Τελετή της Ανάστασης, Όρθρος και Θεία Λειτουργία). Το απόγευμα της Κυριακής του Πάσχα τελείται στον Άγιο Κωνσταντίνο ο Εσπερινός της Αγάπτης. Ενώ ψάλλονται τα Τροπάρια των Αποστίχων, γίνεται μια μικρή περιφορά, λίγη στην εκκλησιαστική γλώσσα, με επικεφαλής το λειτουργό ιερέα που κρατά το Ευαγγέλιο και έναν άνδρα που κρατά την εικόνα της Αναστάσεως. Η πομπή καταλήγει στο προαύλιο, όπου ολοκληρώνεται ο Εσπερινός και μετά την Απόλυτη, οι πιστοί ασπάζονται την Εικόνα και το Ευαγγέλιο.

Το ανωτέρω Τυπικό αποτελεί εξέλιξη παλαιότερου. Για παράδειγμα, οι παλιοί Σταυροί που σώζονται στον Άγιο Κωνσταντίνο και φέρουν ζωγραφισμένη την παράσταση του Εσταυρωμένου, πείθουν ότι η περιφορά του Εσταυρωμένου χωρίς τον Σταυρό της Μ. Πέμπτη και η τελετή της Αποκαθήλωσης δεν τελούνται αρχικά, αλλά προστέθηκαν αργότερα. Άλλωστε, η Αποκαθήλωση στο χώρο της Ορθόδοξης Εκκλησίας άρχισε να τελείται μόλις στα μέσα του 19ου αιώνα και μέχρι σήμερα δεν επιπρέπεται η τέλεση της στο Άγιο Όρος και στο Ναό του Αγίου Γεωργίου στο Φανάρι. Επιγραφή σε ένα Σταυρό, παρόμοιο με τους σύγχρονους δηλαδή με τον Εσταυρωμένο αποσπώμενο, ότι αγοράσθηκε από τον π. Κωνσταντίνο Παπαελευθερίου, αποτελεί ένδειξη ότι εκείνος ήταν ο εισηγητής αυτών των συνθησιών.

Ο π. Κωνσταντίνος Παπαελευθερίου δεν παρίσταται στις διηγήσεις των μεγαλύτερων ως κάποια τυχαία προσωπικότητα. Το αρχείο του Ελληνικού Σχολείου του Γερακίου (4/τάξιο σχολείο που αντιστοιχούσε στις τάξεις Στ Δημοτικό-Γ' Γυμνασίου), τον αναφέρει ως μαθητή από τις 15/09/1896-την ίδια ημέρα γράφτηκε ως μαθητής και ο Δημήτριος Παπαμιχαλόπου-

λος-, περίοδο φοίτησης που του προσέφερε τις αναγκαίες γνώσεις για να διδάσκει, όποτε η Κρεμαστή στερέιτο προσωρινώς δασκάλου, ενώ ποικίλες ήταν οι σχέσεις της πατρικής του οικογένειας με την Ύδρα, όπου ζύσε μια θεία του και όπου παντρεύτηκε η αδελφή του, η Ασπασία, και όπου, τέλος, επίσκοπος ήταν ένας Γερακίτης, ο Προκόπιος Καραμάνος (1912-1965). Υδραίος ήταν και ο μετέπειτα Αρχιεπίσκοπος Αθηνών Δωρόθεος Κοτταράς (1956-1957), με τον οποίο είχε εγκάρδιες σχέσεις, από την εποχή της αναγέννησης της φύσης. Ο πιοτός Κρεμαστώτης, λοιπόν, θα σηκωθεί τη Μεγάλη Παρασκευή και θα συλλέξει τα άνθη που είναι απαραίτητα για τον στολισμό του Επιπαφίου. Κρινάκια, κυκλάμινα, παπαρούνες συλλέγονται με προσοχή, όπως και λουλούδια από τους κήπους των σπιτιών. Οι νοικοκυρές δεν μαγείρευαν εκείνη την ημέρα, λόγω της αυστηράς νηστείας. Μετά τον Εσπερινό της Αγάπτης, γινόταν «χορός», πανηγύρι με μουσική και παραδοσιακούς χορούς, σε μικρή απόσταση από τον Άγιο Κωνσταντίνο, στη θέση Νούσιου, σε ένα πλάτωμα που σχηματίζονταν ανάμεσα από τα σπίτια. Το τελετουργικό δεν ολοκληρώνοταν εντός του Ναού, αλλά συνεχίζοταν και εκτός αυτού.

Η μετανάστευση και ο γοργός ρυθμός της ζωής έχουν απλοποιήσει αρκετά το παραδοσιακό Τυπικό. Βέβαια, ο πυρήνας έχει διατηρηθεί ανόθετος και αποτελεί στοιχείο πλούτου για το χωριό μας. Αποτελεί ένα κομμάτι της πολιτιστικής κληρονομίας των Κρεμαστώτων, που τους συνδέει με τους προγόνους τους, που έκτισαν τους ναούς, που παρήγγειλαν στα αγιογραφικά εργαστήρια του Λεωνίδειου, του Αγίου Όρους, της Ύδρας, του Πειραιά την ιστόρηση των εικόνων και στα ξυλογλυπτικά εργαστήρια του κουβουκλίου, που στελέχωσαν τις χωραδίες το βράδυ της Μ. Παρασκευής, που αντίλλαξαν ως αδελφοί και μέλη της Κοινότητος τον Ασπασμό της Αγάπτης στο προαύλιο του Αγίου Κωνσταντίνου.

N. Καλκάνης

Περιφορά του Επιπαφίου.

Όταν όλο το χωριό παρακολουθούσε τον Εσπερινό της Αγάπτης.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΤΡΑΓΟΥΔΙΟΥ

Τα δημοτικά τραγούδια συνόδευαν τις περισσότερες φορές το χορό και το γλέντι.

Mου προσφέρθηκε πρόσφατα ως δώρο μια συλλογή δημοτικών τραγουδιών των Λαγκαδίων της Γορτυνίας που επιμελήθηκε η Λαγκαδιανή, Μαρία Πισιμήση-Κατσίκα με τίτλο «Λαγκάδια Αρκαδίας-Δημοτικά Τραγούδια και Μοιρολόγια», που κυκλοφορεί από τις Εκδόσεις Λιβάνη.

Τα Λαγκάδια γεωγραφικά απέχουν αρκετά από την Κρεμαστή, ώστόσο η συνήθεια των κατοίκων τους να σχηματίζουν συντροφιές νομάδων οικοδόμων, μαστόρων ειδικά στο κτίσιμο με λαξευμένες πέτρες, οδήγησε πολλές φορές τα βήματά τους στην Κρεμαστή. Το καμπαναριό της εκκλησίας της Παναγίας στέκει θυμητάρι της εργασίας τους στο χωριό μας. Η συνήθεια των Λαγκαδιανών να περιπλανούνται σε όλο το Μωριά είχε ως αποτέλεσμα αρκετά από τα τραγούδια της συλλογής να μην είναι αποκλειστικά Λαγκαδιανά, αλλά να τραγουδιόνται σε όλη την Πελοπόννησο.

Έτσι, θα βρούμε στη συλλογή τα περίφημα Μανουσάκια, αγαπητό τραγούδι σε όλους τους Κρεμαστιώτες. Ή το Λελούδι της Μονεμβασιάς και το Στ' Αναπλιού το Παλαμήδι.

Αλλά και τα λοιπά τραγούδια της συλλογής, που δεν τραγουδιούνται στην περιοχή μας, φαντάζουν οικεία. Ο δεκα-

ΜΑΡΙΑ ΠΙΣΙΜΗΣΗ-ΚΑΤΣΙΚΑ

ΛΑΓΚΑΔΙΑ ΑΡΚΑΔΙΑΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ
ΚΑΙ ΜΟΙΡΟΛΟΓΙΑ

ΕΚΔΟΣΙΕΣ
Α.Α. ΛΙΒΑΝΗΣ

πεντασύλλαβος στίχος αποτελεί κοινό γνώρισμα των δημοτικών τραγουδιών – με κάποιες εξαιρέσεις, όπως των μοιρολογιών –, σε σημείο να χαρακτηρίζεται από πολλούς λογίους ως ο εθνικός μας στίχος, με συνέπεια τα δημοτικά τραγούδια να αναγνωρίζονται ως οικεία από τους Έλληνες ακροατές, ακόμη και αν τα ακούν ή τά διαβάζουν για πρώτη φορά.

Σε μια ιδιαίτερη κατηγορία δημοτικών

τραγουδιών, τα ιστορικά, η οικειότητα ενισχύεται από τη θεματολογία. Ειδικά στην Πελοπόννησο, η θεματολογία των ιστορικών τραγουδιών σχετίζεται τις περισσότερες φορές με θέματα γνωστά στους πάντες, όπως η δράση των Κλεφτών (Αρκαδιανή, Μαράθηκαν τα Δέντρα), η Άλωση της Τριπολίτσας (Σαράντα Παλληκάρια), γενικότερα η Επανάσταση (Στα Τρίκορφα μες στην κορφή), αλλά και γεγονότα μεταγενέστερα, όπως η δολοφονία του καλούμενου Αφέντη του Μωριά, του πρωθυπουργού Θεόδωρου Δηλιγιάννη (Το μάθατε τι έγινε στη μέση, στην Αθήνα); ή ο Μικρασιατικός πόλεμος (Τούτο το '21 να μην παντρευτεί κανένας, σημειωτέον ότι πρόκειται για τραγούδι μεγάλης πολιτικής σημασίας, καθώς παρίστανται οι αντιβενιζελικοί Μωραΐτες να εκστρατεύουν υπό την ηγεσία του βασιλιά Κωνσταντίνου και γι' αυτό να μην έχουν χρόνο για άλλες δραστηριότητες, όπως ο γάμος, παρ' όλο που μία από τις αιτίες της ήττας του Ελ. Βενιζέλου ήταν η κόπωση του λαού από τη ους συνεχείς πολέμους της περιόδου 1912-1920).

Αρκετά έντονη είναι η παρουσία στην Πελοπόννησο, των καλούμενων δημοτικοφανών, ποιημάτων γραμμένων πολύ κοντά στον ψυχισμό του απλού λαού, τα οποία αναγιγνώσκονται στις εφημερίδες

ή διδάσκονταν στα σχολεία από τους δασκάλους, στη συνέχεια επενδύονταν με μουσική από οργανοπαίχτες ή τραγουδιστές. Η παρουσία τέτοιων ασμάτων στο ανωτέρω βιβλίο είναι αρκετά συχνή και δεν περιορίζεται μόνο στο πασίγνωστο ποίημα του Αλέξανδρου Ρίζου Ραγκαβή, Μαύρη είν’ η Νύχτα στα Βουνά (Γλυκοχαράζει η Χαραυγή, Του Ανδρούτσου η μάνα χαίρεται, Χαρά που το ‘χουν τα βουνά, τα κάστρα περηφάνεια), το φαινόμενο αυτό δεικνύει την επιρροή των δασκάλων προς τους μαθητές στο Μωριά. Εντυπωσιάζει ένα δημοτικό τραγούδι με τον τίτλο Τρισέγινη, πιθανότατα επηρεασμένο από την ομότιλη ποιητική-δραματική σύνθεση του Κωστή Παλαμά.

Η κα Κατσίκα πέτυχε με το βιβλίο της τη διάσωση σημαντικού πλούτου, των δημοτικών τραγουδιών της περιοχής των Λαγκαδίων της Γορτυνίας. Μια παράλληλη διαδρομή ακολουθεί και ο Νίκος Μπαριάμης συλλέγοντας τα τραγούδια του Ζάρακα, διασώζοντας, όχι μόνο τον στίχο, αλλά και τον ήχο των τραγουδιών, όπως τραγουδιούνταν στα πανηγύρια, στα υψηλέρια, στις ρούγες, στους γάμους, στο θέρο και στο αλώνι, παρά τα μνήματα, στο σχολείο και σε κάθε άλλη περίσταση.

N. Καλκάνης

ΕΥΘΥΜΑ ΚΑΙ ΣΟΒΑΡΑ

- Ένας κλέφτης αποφασίζει να κλέψει ένα σπίτι πλουσίων. Το παρακολουθεί μαθαίνει πότε θα λείπουν και το βράδυ εξοπλισμένος με όλα τα σύνεργα μπαίνει μέσα. Εξουδετερώνει το συναγερμό και εκεί που κλέβει ακούει μια φωνή.
- «Ο Ιησούς σε βλέπει και θα σε τιμωρήσει.» Ξαφνιασμένος κοιτάει να δει από που έρχεται η φωνή αλλά μη βλέποντας τίποτα συνεχίζει τη δουλειά του. Οπότε σε λίγο ξανακούει τη φωνή να του λέει:
- «Ο Ιησούς σε βλέπει και θα σε τιμωρήσει.» Αποφασισμένος να δει από που έρχεται η φωνή βλέπει ένα παπαγαλάκι.
- «Εσύ μιλάς και με τρόμαξες;»
- «Ναι, εγώ.»
- «Μπα και πως σε λένε;»
- «Όμηρο.»

- «Όμηρο; Μα καλά τι όνομα είναι αυτό για παπαγάλο;»
- «Γιατί είναι το Ιησούς όνομα για ντόπερμαν;»
2. Ένας ληστής, αφού διέρρηξε ένα σπίτι, πιάνει όμηρους ένα ηλικιωμένο ζευγάρι. Θέλοντας να σκοτώσει ένα από τους δύο, προσπαθεί να αποφασίσει. Ρωτάει τη γυναίκα:
 - «Πιας σε λένε εσένα;»
 - «Κλημεντίνη.»
 - «Α! έτσι λένε τη μάνα μου, δεν θα σε περάξω εσένα.»
 - Στη συνέχεια ρωτάει τον άνδρα:
 - «Πιας σε λένε εσένα;»
 - «Παναγιώτη, αλλά με φωνάζουν και Κλημεντίνη.»
3. Μπαίνει κάποιος σε ένα μπαρ και βλέπει

- έναν παλιό του φίλο να κάθεται ολομόναχος και να τα πίνει. Τον πλησιάζει λοιπόν:
 - «Τι έχεις, βρε Μανώλη; Φαίνεσαι χάλια!»
 - «Τι να `χω; Τον περασμένο Μάρτιο πέθανε η μάνα μου και μου άφησε 1.000.000 δρχ.»
 - «Συλλυπητήρια, βρε παιδί μου...»
 - «Αργότερα, τον Απρίλιο πέθανε ο πατέρας μου και μου άφησε 20.000.000 δρχ.»
 - «Τρομερό! Να χάσεις και τους δυο γονείς σου σε δυο μήνες! Πιας να μην είσαι χάλια...»
 - «Υστερα, τον περασμένο μήνα πέθανε και η Θεία μου και μου άφησε 10.000.000 δρχ.»
 - «Να χάσεις τρία μέλη της οικογένειάς σου σε τόσο μικρό χρονικό διάστημα! Είναι φοβερό!»
 - «Και αυτό το μήνα... τίποτα!»